

תנועת הקיבוץ הדתי

כ"ד אייר תשע"א, 28.5.2011

גיליון מס' 260

פרשת במדבר

המבדיל בין קודש לחול

מאת יואב איתן, קבוצת יבנה

פרשת "במדבר" מספקת הצצה נדירה אל נושא הקדושה. כאשר הוקם המשכן נאסרו המגע, גם הקרבה ואף הראיה של המשכן וכליו ועל השמירה הופקדו הלויים:

"וּבְנִסְעַת הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְחֻנַּת הַמִּשְׁכָּן יִקְיִמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהָזָר הִקְרַב יוֹמֵת" (במדבר א/נט).

חמורה מכל היתה הנגיעה. בעת מסע המחנה, פורק המשכן על ידי הלויים וכלי הקודש כוסו בידי הכוהנים. לכל משפחת הלויים יועד חלק קבוע משלה בנשיאת המשכן, אך בעוד קלעי החצר וקרשי המשכן נשאו כרגיל, המגע בכלי הקודש נאסר לחלוטין גם על הלוויים בני משפחת קהת, אשר נשאו אותם בעזרת בדי עצי שיטים:

"וְכִלָּה אֶהְרֹן וּבָנָיו לְכַסֵּת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בְּנִסְעַת הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹאוּ בְנֵי קֵהֶת לְשֵׂאת וְלֹא יִגְעוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְיָמָת" (במדבר ד/טו).

קלה מחומרת המגע היתה קדושת המקום. חלקת אדמה אשר לפני הכרזת החניה היתה ככל הגבעות במדבר סיני, הפכה באחת למקום שמור ביותר אשר זר שיתקרב אליו ייענש במיתה. והנה לאחר הכרזת משה רבנו על תזוזת המחנה, פורק המשכן וחלקת האדמה חזרה להיות מדרך רגל לאדם ולבהמה. קדושת מקום המשכן נשארה זמנית גם לאחר הכניסה לארץ כנען, ומקום המשכן בשילה וגבעון אינו מוזכר בעת פירוט סולם עשר הקדושות שבארץ ישראל. רק המקדש בירושלים זכה שמקומו התקדש:

(משנה עדויות ח/ו) אמר רבי יהושע שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית ואוכלים קדשי קדשים אף על פי שאין קלעים, קדשים קלים ומעשר שני אף על פי שאין חומה שקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא.

(רמב"ם הלכות בית הבחירה ו/טז) ולמה אני אומר במקדש וירושלים קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, ובקדושת שאר ארץ ישראל לענין שביעית ומעשרות וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא, לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה, ושכינה אינה בטלה והרי הוא אומר "והשמותי את מקדשיכם" ואמרו חכמים אע"פ ששמומין בקדושתן הן עומדים.

גם איסור הראיה עבר מהפך בעת המעבר מהמשכן הנייד אל בית הבחירה בירושלים, במעבר ממצב ה"מנוחה" במשכן שילה אל ה"נחלה" שבירושלים. על חומרת איסור ראיית כלי הקודש במשכן עמדו רבותינו:

(במדבר רבה ה/ט) "וְלֹא יָבֹאוּ לְרֵאוֹת כְּבָלֵעַ אֶת הַקֹּדֶשׁ וְיָמְתוּ" (במדבר ד/כ) מהו כבלע אמר רבי לוי אם רואין בארון כבלע הזה שהוא נופל מן העין (כהרף עין – י.א) מיד הם מתים.

והנה, למרות העונש החמור על הראיה במשכן, מלמדים האמוראים כי לאחר בניית בית המקדש ישראל זכו לראות את קודש הקודשים בעת עלייתם לרגל לירושלים:

(יומא נד) אמר רב קטינא, בשעה שהיו ישראל עולין לרגל מגללין להם את הפרוכת ומראין להם את הכרובים.

על השינוי הדרסטי בנושא ראית כלי המקדש התלבטו רבותינו ופרשו אותו במשל על חתן וכלה לפני ואחרי נישואיהם:

(יומא נד.) אמר רב נחמן, משל לכלה כל זמן שהיא בבית אביה צנועה מבעלה, כיון שבאתה לבית חמיה - אינה צנועה מבעלה.

את היפוך החומרות בקדושת המקום ובקדושת הראיה בעת המעבר מקדושת המשכן לקדושת המקדש, יתכן לפרש כמלמדים על מקומו הנכון של ההיגיון בעבודת הקודש. הגדרת הקדושה, כמו גם עבודת הקודש כולה, אינה על פי הגיונו של האדם אלא גזירת הכתוב. בקדושה מתמדת נמצא רק מי שמעל להגיון, הקדוש ברוך הוא.

יואב איתן, בן וחבר קבוצת יבנה, נשוי לניצה, אב לשלושה. ד"ר לפילוסופיה, מתמחה בטיפוח וממשק עופות. עובד בענף הלול של קבוצת יבנה.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.

תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il

אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il